

Doğru bilgi doğru kaynaktan alınır...

ÇAMLICA BASIM YAYIN / 191

İlmin Kapısı
Hazret-i Aliyyü'l Murtezâ (k.v.)

AHMED CEVDET PAŞA

Hazırlayanlar
Abdullah SATUN - Soner DEMİRSOY

Genel Yayın Yönetmeni
Ömer Faruk YILMAZ

Editörler
Osman DOĞAN
İbrahim COŞKUN

Tashih
Yusuf DANEGÖZ

Sanat Yönetmeni
Sedat YAZILITAŞ

Grafik Tasarım
Fatih DEVREZ

Kapak Tasarım
Sedat YAZILITAŞ

1. Basım: İstanbul 2015 (5 bin adet)

Baskı ve Cilt
Fazilet Neşriyat ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad.
No: 54 Güneşli - Bağcılar / İstanbul
Tel: 0212 657 88 00 (pbx)
Matbaa Sertifika No: 16384

ISBN: 978-605-9964-83-8

ÇAMLICA

Alemdar Mah. Divanyolu, İnciliçavuş Sokak
No: 9A Sultanahmet-Fatih İstanbul
Tel/Faks: 0212 512 41 01
www.camlicabasim.com / bilgi@camlicabasim.com

T.C. Kültür Bakanlığı Yayıncılık
Sertifika No: 15732

© Bu eserin bütün yayın hakları
Çamlıca Basım Yayın ve Ticaret Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

İLMİN KAPISI

Hazret-i
Aliyyü'l
Murtezâ (k.v.)

Ahmed Cevdet Paşa

GAMLIGA

İstanbul 2015

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	7
------------	---

HAZRET-İ ALİ'NİN HİLÂFETİ

Hicretin Otuz Beşinci Senesi (M. 655/656)

Hazret-i Ali'nin (k.v.) Halife Seçilmesi.....	14
Selman-ı Fârisî (r.a.)'nin Vefatı.....	17

Hicretin Otuz Altıncı Senesi (M. 656/657)

Hazret-i Huzeyfe (r.a.)'nin Vefatı	18
Vilayetlere Valilerin Gönderilmesi.....	20
Cemel Hadisesi.....	22
Ashab-ı Cemel'in Basra'ya Gelişi.....	23
Hazret-i Ali'nin Basra'ya Gelişi.....	24
Cemel Vak'ası.....	28
İbn-i Sevda İş Başında.....	30
Hazret-i Talha bin Ubeydullah'ın (r.a.) Hayatı.....	38
Hazret-i Zübeyr bin Avvâm'ın (r.a.) Hayatı.....	39
Bazı Vefatlar	40
Hazret-i Ali'nin Basra'dan Kûfe'ye Gidişi	40
Bazı İran Hadiseleri.....	40
Kays bin Sa'd'ın Azli ve Yerine Muhammed bin Ebîbekir'in Mısır Valisi Oluşu.....	41
Amr bin Âs'ın Muaviye'ye Uyması.....	44
Ubeydullah bin Ömer'in Şam'a Katılması.....	45
Hazret-i Muaviye'nin Bizans İmparatoru'na Gönderdiği Mektup.....	46
Cerîr Becelî'nin Şam'a Gelişi.....	46
Şam'ın Muhalefeti.....	49
Hazret-i Muaviye'nin Bazı Ashab-ı Kiram ile Mektuplaşması.....	51

Harb Hazırlıkları.....	54
Sıffın Vak'ası.....	55

Hicretin Otuz Yedinci Senesi (M. 657/658)

Tahkimnâmenin Hazırlanması.....	72
Sıffın'de Şehîd Olanlar.....	73
Habbab'ın (r.a.) Vefatı	73
Sıffın'den Dönüş.....	75
Haricilerin Meydana Çıkışı.....	75
Haricilerin Halleri ve Nehrevan Hadisesi.....	80

Hicretin Otuz Sekizinci Senesi (M. 658/659)

Amr bin Âs'ın Mısır'ı İstilâsı.....	83
Basra Hadiseleri.....	85
İran Hadiseleri.....	87
Haricilerin İsyancıları	90
Sehl ve Süheyb'in Vefatı.....	90

Hicretin Otuz Dokuzuncu Senesi (M. 659/660)

Şam Askerinin Harekâtları.....	91
Bazı Vefatlar	93

Hicretin Kırkıncı Senesi (M. 660/661)

Andlaşma Sağlanıyor.....	94
Abdullah bin Abbâs'ın İstifası.....	94
Hazret-i Aliyyü'l-Murteza'nın Şehîd Edilmesi	95
Hazret-i Ali'nin (r.a.) Hayatı.....	99
Hulâsa.....	102
Hazret-i Hasan'ın (r.a.) Hilafeti.....	106
Bazı Vefatlar	106

Hicretin Kırk İkinci Senesi (M. 662/663)

Sonuç.....	111
------------	-----

ÖNSÖZ

Emîru'l-mü'minîn Aliyyü'l-Mürteza radiyallahu anh hazretleri, babadan ve anadan Hâşimidir. Çünkü pederi Ebû Tâlib bin Abdülmuttalib bin Hâşim, validesi de Fâtuma binti Esed bin Hâşim'dir.

Resûlullah (s.a.v.) hazretleri babadan ve anadan yetim kalınca önce dedesi Abdülmuttalib'in ve sonra da amcası Ebû Tâlib'in himayesinde kalmış idi. Bu sebeple kendisi de Ali bin Ebû Tâlib'i küçük iken hâne-i saadetine alıp büyütmüş ve terbiye etmiştir.

Resûl-i Ekrem'e peygamberlik vazifesi verilince ilk Haticetü'l-Kübra ((r.anha)) hazretleri iman edip onunla beraber namaz kılmış, bir gün sonra da buluş çağına yakın yaşlarda olan Hazret-i Ali İslâm ile müşerref olmuştur. Bu sebeple putlara hiç secde etmemiştir.

Esmer tenli, büyük sakallı, büyük gözlü, güler yüzlü, orta boylu, iki omuzlarının arası geniş, pazuları ve baldırları kalın idi. Mafsalları ince, aslan gibi pençeleri kuvvetli ve gayet cesur, velhasıl insan güzeli ve Allah'ın bir arslanı olup her kiminle cenk ettiyse galip gelmiştir. Bununla beraber gayet mütevazı, alçak gönüllü, çok cömert kıymeti yüksek adalet ve takva sahibi bir zâttı.

Bedir'de ve Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) diğer savaşlarında bulunup büyük işler yapmış ve fevkalâde merdlik ve yararlık göstermiştir. Fahr-i Âlem hazretleri (s.a.v.) Tebük'e giderlerken Hazret-i Ali'yi (k.v.) Medine'de yerine vekil olarak bıraktı. Hazret-i Ali (k.v.):

“Yâ Resûlallâh, beni çocuk ve kadınlar arasında mı bırakıyor-sunuz?” deyince

“Ey Ali! Sen benim yanımda, Mûsâ yanında Hârûn aleyhisselâm gibi olmak istemez misin? Şu farkla ki benden sonra peygamber gelmez.” buyurdular.

Ahmed bin Hanbel rahmetullahi aleyh hazretleri der ki: “Hazret-i Ali hakkında vârid olan Ayet-i Kerimeler ve Hadis-i Şerifler Ashab-ı Kiram’dan hiçbirinin hakkında vârid olmamıştır.”

Hazret-i Ali’nin fazîletleri çoktur, saymakla bitmez.

Hazret-i Ali, Basra valisi Osmân bin Hanîf’e yazdığı mektupta: “İyi biliniz ki sizin bu halifeniz şu dünyadan eski iki kat elbiseyle yetindi. Açlığının şiddetini bir iki lokma ekmekle geçiştirdi. Eti de senede sadece kurban günlerinde yemektedir.” buyurmuş, Müslümanları tok gözlü olmaya, az ile yetinmeye ve dünyaya ragbet etmemeye davet etmiş idi.

Hazret-i Ali gâyet cömert idi. Hazret-i Hâlid’e Seyfullâh (Allâh’ın kılıcı) dendiği gibi ona da cömertliğinden ve şecaatin-den dolayı Esedullâh (Allâh’ın aslanı) denilir. Zira şecâat, seha-vetten (cömertlikten) ileri gelir.

Sıffîn’e giderken düşürmüş olduğu zırhını, geri döndüğünde bir Hıristiyan’ın elinde görüp onu Kûfe kadısı Şureyh rahmetullahi aleyh Hazretleri’nin huzuruna götürdü. “Bu zırh benimdir.” diye dâva etti. Hıristiyan inkâr etti. Kadı Şureyh Hazretleri, şahid istedi. Hazret-i Ali’nin (r.a.) şahidleri oğlu Hasan ile azadlısı Kanber idi. Peygamber torununun yalan yere şahitlik etmeyeceği herkesin malumu olduğu halde evladın babası lehine şehâdeti makbul olmadığından kadı Şureyh, Hazret-i Hasan’ın (r.a.) yerine başka şahid istedi. Şureyh, davayı başka şahidi olmadığından Hazret-i Ali’nin (r.a.) aleyhine bitirdi. Hazret-i Ali, bundan asla müteessir olmayıp gülüyordu. O kişi ise bu hâle hayran olarak zırhı alıp biraz gittikten sonra durdu, düşündü, geri döndü:

“Bu hükümler ancak peygamber hükümleridir.” diyerek İslam ile müşerref oldu ve zırhı Hazret-i Ali'nin Sıffîn'e giderken düşürmüş olduğunu söyleyerek geri verdi. Lâkin Hazret-i Ali (r.a.) zırhı ona bağısladı, bir de at ihsan eyledi.

Kendisi ne yer ve ne giyirse hizmetkâr ve kölelerine de onu yedirir ve onu giydirirdi. Ebû'n-Nevâr adındaki tüccardan riva-yet edilmiştir. Demiş ki: Bir gün Hazret-i Ali, kölesiyle beraber geldi. İki gömlek satın aldı. Kölesine: “Beğendiğini al.” diye emretti. Köle birisini aldı. Diğerini de Ali giyip gitti.

Resûl-i Ekrem (s.a.v.) hazretleri, en sevgili kerîmesi olan Fâtumatü'z-Zehra (r. anha) hazretlerini Hazret-i Ali'ye verdi. Ondan Hazret-i Hasan ve Hüseyin ile Muhsin veya Muhassin adında oğulları, Zeyneb-i Kübra ve Ümmü Külsûm-i Kübra adında kızları dünyaya geldi. Ve Muhassin küçük yaşta vefat etti.

Resûl-i Ekrem sallallahu aleyhi ve sellem hazretleri, Hazret-i Ali'ye; “Sen Kâbe menzilesindesin. Sana gelirler, sen gitmezsin. Bu kavim, eğer sana gelip de işi teslim ederlerse kabul et. Gelmezlerse sen ileri varma.” diye buyurmuştur. O bu emre itaat etmiştir.

Şöyle ki: Allah'ın sevgilisi ebedî âleme göçtüğünde Ensâr-ı Kiram içlerinden birini hilafete seçmek istediler. Muhacirîn ise: “Halifenin Kureşî olması lâzımdır.” dediler ve derhal Ebûbekr-i Sıddîk'a bey'at ettiler. Bu şekilde Muhacirîn ile Ensar arasındaki ihtilaf son buldu.

Lâkin Abbas bin Abdülmuttalib ve Zübeyr bin Avvâm gibi bazı Ashab-ı Güzîn, halifenin Hâşimî olması gerekir diyerek Ali bin Ebî Talib'e bey'at etmek istediler. Ümeyye oğullarının reisi ve Hazret-i Muaviye'nin babası olan Ebû Süfyan da bu fikirde idi.

Hazret-i Ali (r.a.) ise, Ashâb-ı Kiram arasına tefrika düşmesin diye onların bey'atlerini kabul etmeyip kendisi Hazret-i Sıddîk'a (r.a.) bey'at etti. Bu sebeple Müslümanlar hep bir noktada toplandı ve hilafet makamı kuvvet buldu.

Ebûbekr-i Sıddîk hazretleri, Hazret-i Ömer'i veliahd tayin edince en başta Hazret-i Ali kabul ve bey'at etti. Hazret-i Ömer (r.a.), son anlarında hilâfeti, şûraya havale etti. Ashab-ı şûradan biri de Hazret-i Ali idi. İstişarede hilâfet, Ali ve Osman arasında gitti geldi. Abdurrahman bin Avf hakem olarak Hazret-i Osman'ı tercih etti. Hazret-i Ali hiç tereddüt etmeden Hazret-i Osman'a (r.a.) bey'at etti.

Mısır, Basra ve Kûfe'den birer âsî fırka Medine'ye gelip Hazret-i Osman'ı muhasara ettiler ve sonunda da şehid ettiler. İnsanlar Hazret-i Ali'ye bey'at etmek istedilerse de kabul etmedi. Hazret-i Ali (r.a.), zorbalardan bey'atine itibar etmeyip önceki halifeler gibi Bedir ashabının bey'atını alarak şek ve şüphe gerektirmeyecek şekilde halife oldu.

İbn-i Asâkir'in rivayetine göre Süveyd bin Ukle demiş ki: Bir gün Şiadan birkaç kişinin meclisine gittim. Ebûbekir ve Ömer aleyhinde söz söylüyorlardı. Hemen Ali'nin yanına varıp:

“Ey Emîru'l-mü'minîn! Senin ashabından birkaç kişinin yanına gittim, Ebûbekir ve Ömer hakkında uygunsuz sözler söylüyorlardı. Onların alenen söyledikleri şeyler senin kalbinde gizli bulunmasa onlar da buna cür'et eylemezlerdi.” dedim. Ali müteessir oldu, gözleri doldu. Ağlayarak:

“O iki büyük zât hakkında kin saklayanlara Allahü Teâlâ lanet eylesin.” diyerek kalktı. Elimi tuttu, mescide gitti, minbere çıktı, oturdu. Ak sakalını tutup bir defa baktı ve kalkıp gayet belîğ ve kısa bir hutbe okudu. Buyurdu ki:

“Nedir o kavmin hâl ve şânı ki, Kureys'in uluları ve Müslümanların babaları olan iki zâtın isimlerini ağızlarına alıyorlar. Takva sahibi olan mü'minler bu iki zâtı sever. Bunlara ancak fâcîr olanlar buğz eder. İkisi de Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hazretlerine tam bir bağlılıkla dost ve arkadaş oldular. Resûlullah ikisi kadar kimseyi sevmezdi ve onların fikirleri kadar kimsenin fikrine itibar etmezdi. Resûlullah ikisinden de razı olduğu hal-

de âlem-i ukbaya gitti ve ikisi de mü'minler kendilerinden razı oldukları halde dar-i bekaya gittiler. Resûl-i Ekrem'in (s.a.v.) emriyle Ebûbekir (r.a.) imam olup yedi gün mü'minlere namaz kıldırdı ve Resûl-i Ekrem'in vefatında mü'minler, kendi istek ve arzularıyla Ebûbekir'e bey'at ettiler. Abdülmuttalib oğullarından ona en başta bey'at eden bendim. Kendisi hilafeti istemezdi. Bizlerden birinin bu yükü yüklenmesini arzu ederdi. Hayattakilerin en hayırlısı ve merhametlisi, kıdem bakımından da en başta geleni idi. Resûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in gidişatı üzere gitti. Ondan sonra Ömer'in halife olması bazı insanların hoşuna gitti. Bazıları da bu durumdan rahatsız oldu. Fakat rahatsız olanlar sonra hoşnut kaldılar. O da Peygamber Efendimiz'in (s.a.v.) izlerinden gitti. O da merhametli idi. Mazluma merhamet ederdi. Allah'ın emri üzere kendisine kötü söz söylenin sözlerinden rahatsız olmazdı. Allahü Teâlâ onun İslamıyla dinimizi aziz kıldı ve onunla münafıkların kalplerine korku; mü'minlerin kalbine de muhabbet verdi. Onun gibi kimi bulabilirsiniz. Allahü Teâlâ bu ikisinin gittiği yol üzere gitmeyi bizleri muvaffak eylesin. Onların derecesine varmak ancak onların izlerinden gitme ve onlara muhabbet ile olur. Beni seven ikisini de sevsin. Onlara buğz eden kimse bana buğz etmiş olur. Ben de o kimseden berî olurum. Biliniz ki, peygamberlerden sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebûbekir ve Ömer'dir. Bundan sonra onları ağzına alan olursa hakkında iftiracı cezası veririm." dedi.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) buyurdular ki:

"Kim Ali'yi severse beni sevmiş olur. Beni seven Allah'ı sevmiş olur. Ali'ye düşman olan bana düşmandır. Bana düşmanlık eden ise Allahü Teâlâ'ya düşmanlık etmiş olur."

Hazret-i Ali buyurdu ki: "Resûlullah beni çağırdı: Ey Ali, sen İsa aleyhisselâm gibisin. Şöyle ki: Yahudiler ona düşmanlık ettiler, daha ileri gidip annesine iftira ettiler. Hıristiyanlar da onu sevdiler, aşırı gidip onu layık olmadığı bir yere indirdiler." buyurdu.

Hazret-i Ali (k.v.) efendimiz buyurdu:

“Benim hakkımda iki adam helakdedir: Bana olan sevgisi onu ifrâta götürüp bende olmayan fazileti bana nisbet eden ve diğeri de bana düşmanlığı sebebiyle iftira edip kötöleyendir.”

HAZRET-İ ALİ'NİN HİLÂFETİ

Hicretin Otuz Beşinci Senesi (M. 655/656)

Hazret-i Osman (r.a.) şehîd edildikten sonra bu işin nereye varacağı belli olmadığından Medine-i Münevvere halkı telâş ve endişeye düştü, herkes ne yapacağını şaşırды.

Hazret-i Osman aleyhine yoplanıp gelmiş olan Mısırlı, Basralı ve Kûfeliler kimin halife seçileceği hususunda ihtilafta idiler.

Mısırlılar Hazret-i Ali'ye halifeligi teklif ettiler. O, bu teklifi kabul etmedi. Basralılar Hazret-i Talha'ya, Kûfeliler de Hazret-i Zübeyr'e müracaat ettiklerinde onlar da bu makama yanaşmak istemediler. Sonra Sa'd bin Ebî Vakkâs ile Abdullah bin Ömer'e (r.a.) müracaat ettilerse de onlar da bu teklife yanaşmadılar. Ümeyye oğullarının önde gelenleri ise firar etmişlerdi.

Netice olarak Sahabe-i Kiram'ın ileri gelenlerinden hiçbir zâtın hilafet makamına talip olmamasına muhalifler hayret etti. Bu halde memleketlerine dönseler büyük bir fitne ve fesada sebep olacakları düşüncesiyle hemen Medine halkını topladılar ve:

“Siz, bu ümmetin ileri gelenlerisiniz. Sizin ümmet üzerine sözünüz geçer. Size iki gün mühlet. Bu müddet zarfında hilafet meselesini halledin.” yollu sözler söylediler. Medine halkı bunun üzerine hilafeti Hazret-i Ali'ye kabul ettirmek üzere onunla görüşmeye gittiler.

Hazret-i Ali:

“Bu, sizin işiniz değildir. Bedir savaşında bulunan zâtların işidir. Ehl-i Bedir, kimi seçerse halife odur.” dedi.

Hazret-i Ali'nin (k.v.) Halife Seçilmesi

Hilafet makamına seçilecek kişiler Ashâb-ı Bedir olunca Aşere-i Mübeşşere'den birini seçecekleri aşikârdı. O zaman da Aşere-i Mübeşşere'den hayatta Hazret-i Ali, Hazret-i Talha, Hazret-i Zübeyr, Hazret-i Sa'd bin Ebî Vakkâs ve Hazret-i Sa'd bin Zeyd vardı.

Hazret-i Sa'd (r.a.) kendi köşesine çekilip dua ve ibadetle meşgul olmak istiyordu. Hilafet ve emaret makamında gözü yoktu. Hazret-i Osman'ın şehîd edilmesinden sonra herhangi bir hadiseye karışmamıştı.

Bu durumda hilâfet makamına Hazret-i Ali, Hazret-i Talha ve Hazret-i Zübeyr'den birinin seçilmesi gerekiyordu. Hazret-i Ali'nin fazileti herkes tarafından biliniyordu. Medine'de bulunan Bedir ehli Hazret-i Ali'yi bu makama lâayk gördüler. Toplanıp yanına vardılar ve:

“Elini ver sana tabi olalım.” dediler.

Hazret-i Ali:

“Beni bırakınız, başkasını arayınız. Önümüze öyle bir iş çıkacak ki onu akıllar almaz, gönüller tahammül edemez. Bana göre emîr olmaktan ise vezir olmak daha iyidir. Siz her kimi seçerseniz ben de ona tabi olurum.” dediğinde hepsi birden:

“Ya Ali! Allah için insaf et. Müslümanların başına gelen felaketi görmüyor musun.” diyerek tekliflerinde ısrar ettiler. Sonunda Hazret-i Ali (k.v.) bu makamı bir gün sonra kabul edeceğini söyledi.

Orada bulunanlar bu vaad üzerine Hazret-i Ali'nin (k.v.) yanından çıktılar. Fakat Hazret-i Talha ve Zübeyr meydanda yoktu.

Heyettekiler “Onlar da bulunursa bey’at kuvvetli ve doğru olur.” diyerek onlar ile görüşmeye gitmeye karar verdiler.

Ertesi gün yani Zilhiccenin yirmi beşinci Cuma günü Mescid-i Şerifte toplandılar. Basralılar tarafından Hakîm bin Cebele bir miktar askerle Hazret-i Zübeyr’e (r.a.) gitti. Kûfeliler tarafından da Eşter bir miktar askerle Hazret-i Talha’ya gitti. İki zâtı da getirdiler ve Hazret-i Ali’ye bey’at ettirdiler. Hazret-i Ali (k.v.) Mescid-i Şerifte minbere çıktı ve hazır bulunanlara hitaben:

“Bu iş sizindir, kimsenin onda hakkı yoktur. Siz kimi isterseniz halife odur. Dün bir karar üzere ayrılmış idik. Ben istemiyerek söz verdim. Siz ise ister istemez beni seçmekte ısrar etmişsiniz.” dedi.

Bunun üzerine oradakilerin tamamı:

“Biz, dünkü verdiğimiz kararımızda duruyoruz.” dediler.

Hazret-i Ali:

“Şahid ol ya Rabbi!” dedi.

Bey’attan evvel Hazret-i Ali, Talha ve Zübeyr’e (r.anhumâ):

“İsterseniz ben size bey’at edeyim.” dedi.

“Yok, biz sana bey’at ederiz.” diyerek onun halifeligini kabul ve tasdik ettiler.

Hazret-i Ali’nin halife olmasıyla Mısırlıların istekleri yerine geldi.

Fakat, Kûfeliler ve Basralılar kendi adaylarının hilafeti kabul etmemesi sebebiyle Hazret-i Zübeyr ve Talha’ya hiddetlendiler.

Hazret-i Ali (k.v.) evine geçti. Hazret-i Talha ve Zübeyr ile bazı Ashab-ı Kiram geldiler:

“Ya Ali, sana tabi olurken ilahi adaletin yerini bulmasını şart eyledik. Bu kavim ise Hazret-i Osman’ın katledenlerin suç ortaklarıdır. Onlar hakkında şeriatın icabını yerine getirmelisin.” dediler.